

Nieuwsbrief Gedachten Uitpluizen Ultrahoog risico groep

Nummer 52

15 november 2007

Interessante informatie:

- Alan Meaden houdt workshop over cgt bij bevels-hallucinaties' op vrijdag 14 maart
- De cognitieve beperkingen gaan vooraf aan de psychose
- Psychose gekenmerkt door te weinig mentale oogknippering

In dit nummer:

Congres agenda 2

Vervolg Follow-up van een RCT bij ultrahoog risico 2

Gumbahh 2

Mentale oogknippers 3

Workshop over bevelshallucinaties 3

Vervolg Executief functioneren 3

Inzicht en 'at risk mental state' 4

Executief functioneren bij hoogerisico mensen

Zestig mensen met ARMS zijn vergeleken met 51 normale controles op een batterij van neuropsychologische maten. De maten waren intelligentie; executief functioneren met de Toren van Hanoi (probleem oplossen door handelen), de Wisconsin Card Sorting Test (redeneren), de Go/No-Go subtest van de Test voor Aandachts Prestatie (niet reageren bij stimuli die veel lijken op de wel-reageren stimulus). Het werkgeheugen (meerdere zaken tegelijkertijd onthouden tijdens de taakuitvoering) en de vigilantie (langdurig blijven opletten bij een saaie taak) zijn eveneens getest. De ARMS groep was vier jaar ouder en verschilde niet op geslacht, links/rechtshandigheid en aantal jaren scholing. De ARMS groep gebruikte meer antidepressiva en Cannabis. Een hogere leeftijd was geassocieerd aan stoornissen in het nonverbaal IQ en de executieve functies. Hogere opleiding was geassocieerd met betere

prestaties bij aandachtstaken en executieve taken. Cannabisgebruik was geassocieerd aan slechtere prestaties op aandacht en executieve taken en betere prestaties op non-verbaal IQ. Het gebruik van antidepressiva was geassocieerd aan slechtere prestaties op aandachtstaken. Er is dus gecontroleerd voor de invloed van leeftijd, opleiding, cannabisgebruik en antidepressivagebruik. De resultaten waren dat ARMS mensen op alle taken slechter presteerden dan normale controles. Met logistische regressie analyse is gezocht naar de beste voorspeller van ARMS. Daaruit bleek dat de meest aangedane cognitieve functies in ARMS mensen zijn: beperkingen in het werkgeheugen, plannings-

De toolkit Gedachten Uitpluizen is te verkrijgen op www.gedachtenuitpluizen.nl

problemen en verminderde verbale vermogens. Het gebruik van deze drie taken als een voorspellende test heeft een specificiteit van .71 en een selectiviteit van .72. Dat betekent dat van de 60 ARMS mensen er 43 aangewezen werden door de test en 15 gemist (vals negatief). Van de 51 normale controles werden er 36 als zodanig aangewezen en werden er 17 voor ARMS aangezien (vals positief). De conclusies zijn dat in ARMS mensen er cognitieve proble-

(Vervolg op pagina 3)

Follow-up van een RCT bij mensen met ultrahoog risico

Dit onderzoek is de follow-up van de kleine Australische studie naar de effecten van interventies bij mensen met een 'at risk mental state' (ARMS). De experimentele groep kreeg CGT plus 2 mg Risperidone en werd beschouwd als de Specific Preventive Intervention (SPI) en de controle groep Need Based Interventien (NBI) en omvatte een module pro-

bleem oplossen, case management, symptoom monitoring en support met actief luisteren en reflecteren.

In de oorspronkelijke publicatie werd een beter resultaat gevonden voor SPI aan het eind, dat verdween bij 6 maanden follow-up (McGorry et al. 2002). De SPI groep die compliant was bleef minder transitie houden. De studie was

underpowered en niet blind.

Behalve de effecten keek het onderzoek ook naar de hulpvraag. Niet minder dan 83% van de studiegroep hebben hulp gezocht in de 3 jaar nadat zij zijn gaan deelnemen aan de studie. Beide groepen verschilden hierin niet. Van de mensen die een psychose ontwikkelde

(Vervolg op pagina 2)

Kent u belangrijke congressen over CGT bij psychose die niet in de Congres agenda staan? Stuur ze op naar info@gedachtenuitpluizen.nl

Het landelijke schizofreniecongres is op 22 november in Zwolle
U bent toch niet te laat met aanmelden?

Congres agenda

22 november 2007 Zorgen voor verband. Congres van de Schizofreniestichting in Zwolle

29 en 30 november 2007 First Episode Conference. Institute of Psychiatry, London

3 t/m 7 februari 2008 14th Biennial Winter Workshop on Schizophrenia & Bipolar disorder. Montreux, Zwitserland

7 maart 2008 Bunnik symposium over psychiatrie

14 maart 2008 Utrecht, VGCT gebouw. Workshop van Alan Meaden over CGT bij bevelshallucinaties

11 april 2008 Voorjaarscongres met workshops van de VGCT

19 t/m 22 juni 6th Internati-

onal Congress of Cognitive Psychotherapy. Rome, Italy

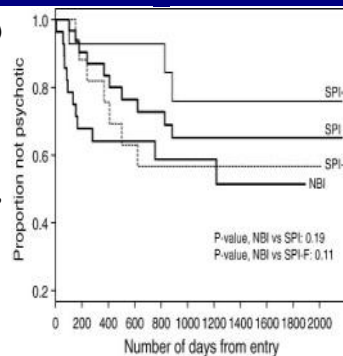
21 t/m 25 juni 2008 1st International Schizophrenia Society Inaugural Scientific Conference, Venice Italy

22 tot 25 oktober 2008 IEPA conference, Melbourne, Australia

Vervolg van Follow-up RCT bij hoogrisico mensen

(Vervolg van pagina 1) hebben, heeft 100% hulp gezocht. Van degenen die geen psychose ontwikkeld hebben, zocht 74% hulp. In de niet-psychotische groepen kreeg 70% van de NBI groep antidepressiva of anxiolytica. Van de SPI groep was dat aandeel 54%.

Gedurende de eerste 12 maanden hadden 16 van de 59 patiënten een psychose ontwikkeld. Over de volgende 3 á 4 jaar ontwikkelden nog eens 6 mensen een psychose. Dit betekent dat het 'transitieraam' verder reikt dan de eerste 12 maanden. Ook hierna ontwikkelen zich nog psychoses. En de groep die geen psychose ontwikkelt, heeft een grote behoefte aan behandeling van co-morbide

SPI = Specific Preventive Intervention
NBI = Need based Intervention
SPI-F = Full compliance
SPI-N = Nil or partial compliance

stoornissen. Langdurige monitoring van risico symptomen en riskante denkstijlen en educatie over te verkrijgen toekomstige hulp lijkt geïndiceerd voor deze groep. De SPI groep had meer

negatieve symptomen dan de NBI groep en het gebruik van antipsychotische medicijnen, zou hier mee kunnen samenhangen. Mogelijk gaat het niet om negatieve symptomen, maar om mild parkinsonisme.

[Philips, McGorry, Yuen, Ward, Donovan, Kelly, Francey, Yung. \(2007\). Medium term follow-up of a randomized controlled trial of interventions for young people at ultra high risk of psychosis. Schizophrenia Research 96, 25-33.](#)

Gumban

Mentale oogknippers

Oogknippers kunnen gevaarlijk zijn in het verkeer en de luchtvaart. Je kunt dan stimuleren missen en een ongeluk krijgen. Het brein heeft zijn eigen oogknipper. Reactietijden worden sneller als er kort tevoren een signaal gegeven wordt. Reactietijden worden trager als dit langer dan een kwart seconde duurt. Dit fenomeen wordt 'Inhibition of Return' genoemd en dient waarschijnlijk om te voorkomen dat het organisme gaat reageren op afleidende stimuli. Problemen bij IoR zijn herhaaldelijk gevonden bij mensen

met schizofrenie. Die gebruiken altijd medicatie en de vraag is nog onbeantwoord of het effect veroorzaakt wordt door de ziekte of de medicijnen. Onderzoekers in Keulen hebben verschillende groepen onderzocht: 15 psychotische patiënten die nooit medicatie hebben gebruikt; 29 mensen met ARMS, 30 eerstegraads verwanten; 8 eerstegraads verwanten minstens nog een familielid met schizofrenie; en 50 normalen. De resultaten waren eenduidig. De IoR stoornis kwam alleen voor bij de niet-gemediceerde schizo-

freniepatiënten. De conclusie is dus dat verstoorde IoR niet een secundair gevolg is van medicatie. Het moet beschouwd worden als een cognitieve stoornis die schizofrenie kenmerkt. Gouzoulis-Mayfrank, Balke, Hajsamou, Ruhrmann, Schutze-Lutter, Daumann, Heekeren (2007). Orienting of attention in unmedicated patients with schizophrenia, prodromal subjects and healthy relatives. Schizophrenia Research, in publication, doi:10.1016/j.schres.2007.06.28.

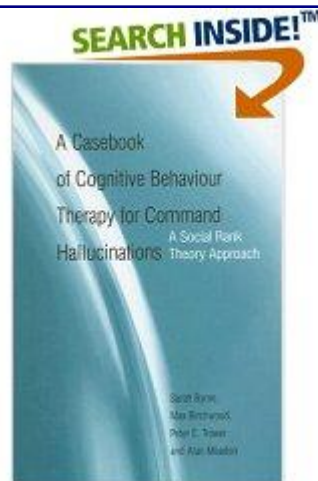
Een mentale oogknipper zet het brein steeds korte tijd uit na een stimulus. Bij schizofrenie gebeurt dit niet en verwarring volgt.

Workshop Alan Meaden over bevelshallucinaties

De sectie Schizofrenie en Psychose van de Vereniging voor Gedragstherapie en Cognitieve Therapie gaat een workshop organiseren.

Alan Meaden is medewerker van de Birmingham & Solihull Mental Health NHS Trust en is specialist in de cognitieve gedragstherapeutische behandeling van bevelshallucinaties. Hij komt voor een workshop van een gehele dag op vrijdag 14 maart 2008. Deze nieuwsbrief houdt u verder op de

hoogte. Noteer de datum alvast in uw agenda. Hij is medeauteur van 'A casebook of Cognitive Behaviour Therapy for Command Hallucinations' van Sarah Byrne, Max Birchwood, Peter Trower en Alan Meaden uitgegeven door Routledge in 2006. Het ISBN 10 nummer is:

1-58391-785-3.
Zeer de moeite waard.

Het werkgeheugen is ook bij mensen met een risico al aangedaan

Vervolg—SPI vs NBI

(Vervolg van pagina 1)
men zijn van uiteenlopende aard die teruggevoerd kunnen worden op een onderliggende beperking van de capaciteit van het werkgeheugen. In de toekomst zou een stoornis in het werkgeheugen gebruikt kunnen gaan worden als voorspeller van ARMS.

Pflueger, Geschwandtner, Stieglitz, Riecher-Rössler. (2007). Neuropsychological deficits in individuals with an at risk mental state of psychosis – Working memory as a potential trait marker. Schizophrenia Research, in publication, doi: 10.1016/j.schres.2007.09.003.

Wensdroom: De patiënte wordt liefdevol omringd door behulpzame zusters

De Stichting Cognitie en Psychose stelt zich tot doel om kennis over cognitieve aspecten van de psychose en kennis en vaardigheden van cognitieve gedragstherapie bij psychose en bij mensen met een 'at risk mental state' te verspreiden onder hulpverleners, mensen die een verhoogd risico op psychose lopen, patiënten en andere betrokkenen. Daartoe geeft zij boeken uit over cognitieve gedragstherapie en verzorgt zij cursussen en workshops. Een aantal daarvan in samenwerking met de schizofreniestichting. Op de website worden updates en formulieren aangeboden en meetinstrumenten om het proces van cgt te ondersteunen. Een tweewekelijkse e-nieuwsbrief over recente wetenschappelijke publicaties en een congresagenda worden gratis verspreid onder belangstellenden.

Inzicht en 'at risk mental state'

Mensen met 'at risk mental state' (ARMS) zoeken vaker hulp dan mensen met een eerste psychotische episode (FEP). Komt dat omdat er meer ziektebesef en inzicht is? De onderzoekers van het Institute of Psychiatry in Londen gebruikten de Schedule for Assessment of Insight-Extended bij 33 ARMs en 104 FEP deelnemers. De resultaten waren dat Inzicht ook beperkt was in de ARMS groep met een grote variatie binnen de groep. In vergelijking met de FEP groep vertoonde de ARMS groep groter inzicht, vooral met betrekking tot het beschouwen van vreemde ervaringen als een teken van ziekte en dat zij behandeling nodig hebben. De ARMS groep neemt een tussen-

Het verschil zit hem in de appraisal van vreemde ervaringen

positie in tussen normalen en mensen met een psychose. Het verschil zit hem dus in de appraisal van de symptomen.

Dit komt overeen met de cognitieve modellen van psychose, waarin de externe attributie aan de toedracht van anderen post

gevat heeft. Voor de psychose kan cognitieve gedragstherapie wel eens effectief zijn, omdat er meer hulp gezocht wordt en meer patiënten de vreemde ervaringen als een symptoom kunnen interpreteren. Onderzoek is gaande en ook Nederland is betrokken bij dit type onderzoek.

[Lappin, Morgan, Valmaggia, Broome, Woolley, Johns, Tabraham, Bramon, McGuire \(2007\). Insight in individuals with an at risk mental state. Schizophrenia Research, 90, 238-244.](#)

